

Undervisning i det fri har fået højere status

På skolen har undervisning i skoven fået en højere status, fordi lærerne har lært at tilrettelægge undervisningen, så den understøtter læreplaner i alle skolens fag. Lærerne har øvet sig i at iagttage og formulere undervisningen ude, så den går fra skovture til at blive faglig undervisning, der kobler den direkte, praktiske læring udendørs med den mere teoretiske undervisning indendørs. På den måde får eleverne et højt fagligt udbytte, gode oplevelser - og udvikler samtidig deres motorik, kondition og sociale kompetencer.

Når lærerne får redskaber til at planlægge undervisning i skoven og til at beskrive, hvordan undervisningen i det fri kan understøtte lærerplaner i både matematik, fysik, geografi, biologi og skolens andre fag så får udeundervisningen en anden og højere status. Lærerne bliver ikke verdensmestre i ude-skole fra den ene dag til den anden, det kræver en målrettet indsats, tid og tålmodighed, og man skal kunne tåle kaos. Gevinsten er engagerede børn, en undervisning der også får de meget livlige og nogle gange bogligt svage børn med. Med andre ord en skole, der i høj grad har noget at byde på.

Hvis man spørger skoleleder Helle Ancker, er det i høj grad Skovforeningens naturvejleder, der har hjulpet lærerne med at lære at sætte ord på hvilke kompetencer eleverne udvikler i skoven. Dette er vigtigt, fordi det ikke er nok, at den enkelte lærer kan se, at det han laver virker. Han skal også synliggøre det overfor sine kolleger og overfor forældrene.

Udeliv som en del af skolens profil

I 2005 fik Svalebækskolen ved Næstved en invitation fra det lokale gods Broksø. Godsets ejer Cathrine Riegels ville gerne stille et stykke skov til rådighed for skolens 120 elever, blandt andet for at styrke den lokale skole, som hendes egne to børn engang skal gå på. Svalebækskolens leder, Helle Ancker, og en del af lærerne havde en tid gået med et ønske om at opprioritere udeundervisning. Med udsigten til at få et stykke skov som skolen kunne bruge i forbindelse med undervisningen, sagde Helle Ancker og lærerkollegiet ja tak til Cathrines invitation. Skoven ligger ca. 3 km fra skolen og dermed i cykelafstand for både store og små. Helle Ancker ønskede, at udeliv skulle være en del af skolens profil, og at opprioriteringen af udelivet skulle være med til at styrke skolen og til at sikre, at den fortsat er en attraktiv skole for de lokale børn.

Bålhytten og kondistien er nye klasselokaler

Arbejdet med udeskole har givet gevinst til både børn og voksne på Svalebækskolen. Arbejdet med udeskolekonceptet og samarbejdet med Broksø og med Skovforeningen har på mange måder været en succes for elever og lærere på skolen. Samarbejdet med Broksø har givet skolen et sted at tage hen, når de skal ud, de har fået en fast base, og et sted som de synes er deres. De meget synlige resultater er en bålhytte og en kondisti. Bålhytten kan give læ for vinden og ly for regnen til 30-40 børn, og den ligger i skovbrynet med en flot udsigt ud over marker, sø og eng. Den ligger ca. 300 m. fra den asfalterede vej, så den er let at komme til for børnene. Der hører en grejbank med til bålhytten. Grejbanken består af en række aktivitetskasser med udstyr f.eks. smådyrkassen med luppe og bestemmelsesduge, bålkassen med gryder, pander og værktøj til mad på bål, fuglekassen med kikkerter og fuglebøger. Kondistien er en 3 km lang sti i skoven, hvor man kan bruge skovens forhånden værende materialer til bl.a. armbøjninger, spring, balance og lege, der er med til at sætte pulsen i vejret.

Kondistien kom som en gave

Kondistien var egentlig en ide, der kom fra Skovforeningen. Skovforeningens naturvejleder Eva Skytte ledte efter en skov, hvor foreningen i samarbejde med ejeren kunne etablere en kondisti.

Cathrine Riegels var med på ideen, og hun henvendte sig til Svalebækskolen for at spørge, om de ville være med. Kondistien kom som en gave, siger Helle Ancker. Skolen har i flere år vægtet motion, sundhed og trivsel højt, og kondistien kunne være med til at understøtte dette arbejde. I første omgang valgte lærerne at drage i skoven med økser og save for at bane vejen. En opgave der viste sig at være en god og lærerig samarbejdsøvelse. I næste omgang var det eleverne, der skulle arbejde videre med kondistien, og Helle Ancker fortæller, at de gik til opgaven med stort engagement. Der blev savet, flyttet grene, slidt og slæbt.

Børnene ser nye sider af hinanden i skoven

De andre resultater er, at børnene kommer mere ud, de får motion, når de skal cykle de 3 km ud til bålhytten eller til kondistien, og de får mulighed for at lære på en måde, hvor de ikke kun bruger hovedet, men i høj grad også kroppen og sanserne. Helle Ancker og de andre lærere, der har haft børnene med i skoven, har en oplevelse af, at de børn, der har svært ved at sidde stille på en stol i et klasseværelse, på mange måder har lettere ved at lære i skoven. Derudover får lærere og klassekammerater lov til at se nye og ofte meget positive sider af hinanden.

En del af investeringen er cykler og regntøj

Svalebækskolen har købt cykler og regntøj til lærerne, så de uden problemer kan cykle i skoven med børnene i al slags vejr. Flere lærere bor langt væk fra skolen og kommer derfor i bil på arbejde. De har altså ikke nødvendigvis en cykel på skolen i det daglige. Derudover har skolen investeret i en cykeltrailer, så lærerne kan transportere udstyr, når de skal i skoven.

Men den største investering ligger i lærertimer. Hver lærer har brugt ca. 18 timer på kurser og på en fælles pædagogisk dag. Dertil kommer møder, hvor lærerne har diskuteret, hvordan udelivet kunne opprioriteres og indgå i undervisningen.

Man skal kunne tåle kaos

På nogle måder har det været nemt for Svalebækskolen at arbejde med udeskole. Børn og voksne har følt sig meget velkomne i skoven, og de er blevet mødt med en tillid, som på nogle måder har overrasket. For eksempel blev Helle Ancker, da hun gerne ville købe noget birketræ, sendt i skoven med en sav, og så kunne hun selv finde og fælde de træer, hun ville have.

På andre områder har projektet været en udfordring. En af de erfaringer, Helle Ancker gerne vil give videre til andre skoler, er, at man skal være forberedt på en vis grad af kaos de første gange, man er i skoven. De første gange er det en udflugt for eleverne, og lærerne famler lidt i det nye klasseværelse. Men efter nogle gange ude bliver lærerne mere sikre, og eleverne vænner sig til, at det ikke er et forlænget frikvarter eller en tur i Tivoli.

Det er ikke bare en skovtur

Man skal i det hele taget være forberedt på, at arbejdet med udeskole er en lang proces, som kræver tid, tålmodighed og tillid til, at eleverne får det nødvendige faglige udbytte i udeskolen, er Helle Anckers erfaring. Det har taget sin tid for lærerne på Svalebækskolen at sætte ord på det, og her har de fået hjælp fra Skovforeningen. Skovforeningen har hjulpet lærerne med at planlægge udeaktiviteter, så de understøtter undervisningen og opfyldelsen af læreplanerne. De har hjulpet lærerne med at sætte ord på, hvorfor og hvordan undervisningen i skoven kan indgå som en del af undervisningen på lige fod med undervisningen i fysiklokalet og matematik i klasselokalet. Og det er netop det der giver ude-skolen status, for så er det ikke bare en skovtur.

Børn skal lære om erhverv i landdistrikterne

Arbejdet med at etablere bålhytten, grejbanken, kondistien og med at lave kurser for lærere er en del af et projekt, der er støttet af Landdistriktpuljen, Tips og Lottomidlerne under Friluftsrådet, Skov og Naturstyrelsen og af lokale fonde. Overordnet set skal projektet være med til at øge børn og unges interesse for erhverv, der er knyttet til landdistrikterne. De lokale skoler og daginstitutioner kan gratis låne bålhytten og grejbanken, de skal blot ringe til Cathrine og booke sig ind.